

جایگاه جامعه اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و نقش ناجا در تحقق آن

اقبال امیری^۱

اولین همایش بین المللی گام دوم انقلاب؛ الگوی نظام انقلابی تمدن ساز

International Conference on the Second Step of the Revolution

چکیده

تحقق جامعه اسلامی، به عنوان چهارمین حلقه از زنجیره فرایند نیل به تمدن نوین اسلامی از منظر رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، دارای اهمیتی مضاعف است. مطابق بیانات معظم له، جامعه‌ای اسلامی است که در آن آرمان، اهداف و آرزوهای بزرگی که اسلام برای بشر ترسیم کرده است، تحقق پیدا کند. از سوی دیگر راهبردهای عملی «بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی» نیز در بستر جامعه اسلامی قابلیت تحقق دارد؛ بنابراین می‌توان گفت بیانیه گام دوم در دل منظومه فکری رهبر انقلاب (مراحل نیل به تمدن نوین اسلامی) قابل تفسیر است.

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی یکی از نهادهایی است که می‌تواند در تحقق جامعه اسلامی و دوام و بقای آن نقش مهمی داشته باشد؛ از این رو این پژوهش ضمن بررسی جایگاه جامعه اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، در پی پاسخ به این پرسش است که پلیس چه نقشی می‌تواند در تحقق جامعه اسلامی داشته باشد؟ به طور کلی می‌توان گفت پلیس به عنوان یک سازمان و ساختار مدیریتی بسیار مهم در جامعه اسلامی که بازوی توانا و مظهر اقتدار ملی نظام محسوب می‌شود، نقش مهمی در فرایند تکوین و تحقق جامعه اسلامی دارد و می‌تواند با برقراری امنیت در حوزه‌های مختلف که لازمه هرگونه پیشرفت فردی و اجتماعی است، زمینه‌های تحقق جامعه اسلامی را فراهم سازد و همچنین در عمل به توصیه‌های ارائه‌شده برای گام دوم انقلاب سرآمد باشد.

واژگان کلیدی

جامعه اسلامی، بیانیه گام دوم، نیروی انتظامی، تمدن نوین اسلامی



مقدمه

مکتب اسلام همواره به دنبال تشکیل حکومت اسلامی بوده است تا زمینه‌ساز اجرای احکام الهی به طور کامل باشد. آغاز شکل‌گیری تمدن اسلامی را با ظهور اسلام باید هم‌زمان دانست. در سده‌های آغازین اسلامی، این تمدن همواره رو به رشد و شکوفایی بوده است؛ اما برخی عوامل بیرونی و درونی موجب کندی حرکت تمدن اسلامی شد. بروز انقلاب اسلامی ایران را می‌توان نقطه خیزش جدیدی برای تمدن اسلامی به شمار آورد. رهبران انقلاب اسلامی همواره هدف ملت ایران و هدف انقلاب اسلامی را ایجاد یک تمدن نوین اسلامی بیان کردند. تحقق این فرایند نیازمند نظام‌سازی فکری متقن است. بررسی دیدگاه‌های مقام معظم رهبری درباره مفهوم تمدن اسلامی نشان می‌دهد که ایشان در یک نظام فکری مشخص و بر اساس تعالیم انبیا و اولیای الهی، هدف انقلاب و نظام اسلامی را تحقق تمدن نوین اسلامی در جهان می‌دانند و برای دستیابی به این هدف جهت‌گیری و مسیر مشخصی را در نظر دارند. ایشان در همین زمینه می‌فرمایند: «امروز هدف هر مسلمان باید ایجاد تمدن نوین اسلامی باشد» (بیانات در دیدار جمعی از موکب‌داران عراقی، ۱۳۹۸/۰۶/۲۷). بررسی سخنان و دیدگاه‌های معظم له نشان می‌دهد که تحقق این هدف و برپایی تمدن نوین اسلامی نیازمند فراهم شدن زمینه‌هایی در مردم و مسئولان است تا ابتدا آگاهی و بصیرت لازم را در خصوص ضرورت دستیابی به این هدف پیدا کنند و سپس وظایف و مسئولیت‌های خود را برای تحقق آن به درستی انجام دهند.

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به مثابه یکی از نهادهای مهم و بنیادین اجتماعی و امنیتی، دارای وظایف و مأموریت‌های خطیری در فرایند تأمین امنیت پایدار و همه‌جانبه و مراقبت از آن است و می‌تواند در این فرایند نقشی درخور داشته باشد.

اهداف تحقیق

الف) هدف اصلی

- شناخت وظایف و مسئولیت‌های نیروی انتظامی جمهوری اسلامی در تحقق جامعه اسلامی مبتنی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی.



ب) اهداف فرعی

- تبیین شاخص‌ها و ویژگی‌های جامعه اسلامی از منظر مقام معظم رهبری؛
- شناخت وظایف و رسالت‌های نیروی انتظامی جمهوری اسلامی در تکوین جامعه اسلامی.

سؤال‌های تحقیق

سؤال اصلی

- ویژگی‌ها و شاخص‌های جامعه اسلامی مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله العالی) چیست؟

سؤال‌های فرعی

- جایگاه جامعه اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی چیست؟
- وظایف و مسئولیت‌های نیروی انتظامی در تحقق جامعه اسلامی کدام‌اند؟

اهمیت و ضرورت تحقیق

انجام این پژوهش راه‌های تحقق مرحله چهارم نقشه راه انقلاب اسلامی یعنی ایجاد جامعه اسلامی را در بخش دستگامی (نیروی انتظامی) تبیین می‌کند. همچنین این تحقیق، کمک شایانی در دستیابی به معیارها و شاخص‌های نیروی انتظامی در تراز جامعه اسلامی می‌کند و زمینه رشد و بالندگی سازمانی را فراهم می‌آورد. آشنایی فرماندهان و کارکنان ناجا با وظایف و رسالت سنگین خود در این مرحله از نقشه راه و تلاش برای تحقق جامعه اسلامی مد نظر مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، از نتایج درخور توجه و با اهمیت این تحقیق است. انجام ندادن این پژوهش ممکن است ما را دچار فراموشی هدف، بی‌توجهی به اهمیت و حساسیت این مرحله از نقشه راه انقلاب اسلامی و نقش تعیین‌کننده آن در رسیدن به اهداف و مراحل بعدی نقشه راه کند.

چارچوب مفهومی

تغییر حکومت پهلوی هدف و آرمان ابتدایی انقلاب اسلامی ملت ایران بوده، اما هدف نهایی ملت ایران و انقلاب اسلامی دستیابی به «تمدن نوین اسلامی» است که در بیانات حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) هم بر آن تصریح و تأکید شده است. با دقت در



بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی و تجزیه و تحلیل آن می‌توان به این نکته دست یافت که رسیدن به تمدن اسلامی صرفاً بحثی شعاری نیست، بلکه در قالب اندیشه‌ای نظام‌مند، منسجم و برخوردار از مبانی نظری مشخص تبیین شده است. رهیافت علمی نیل به تمدن اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در قالب یک منظومه و فرایند پنج مرحله‌ای ترسیم شده است که عبارت‌اند از:

۱. انقلاب اسلامی یک دگرگونی بنیادین یا همان حرکت انقلابی و جنبش انقلابی است که نظام مرتجع را، نظام قدیمی را، نظام وابسته و فاسد را سرنگون می‌کند و زمینه را برای ایجاد نظام جدید فراهم می‌سازد (بیانات در دیدار با دانشجویان کرمانشاه، ۲۴/۱۰/۹۰).

۲. نظام اسلامی، یعنی طرح مهندسی و شکل کلی اسلامی را در جایی پیاده کردن مثل اینکه وقتی در کشور ما نظام سلطنتی استبدادی، فردی، موروثی و اشرافی وابسته برداشته شد، به جای آن نظام دینی، تقوایی، مردمی و گزینشی جایگزین می‌شود با همین شکل کلی که قانون اساسی برایش معین کرده، تحقق پیدا می‌کنند، یعنی نظام اسلامی (بیانات در دیدار با مسئولان و کارگزاران نظام، ۱۲/۹/۷۹).

۳. معنای شعار دولت اسلامی این است که می‌خواهیم اعمال فردی، رفتار با مردم، رفتار بین خودمان و رفتار با نظام‌های بین‌المللی نظام سلطه امروز جهانی را به معیارها و ضوابط اسلامی نزدیک کنیم.

۴. در مرحله چهارم، تشکیل جامعه (کشور) اسلامی قرار دارد که از نظر ترتیب و اولویت بعد از تشکیل دولت اسلامی خواهد بود. هرچند به موازات تشکیل دولت اسلامی، جامعه اسلامی در حال تشکیل است، اما اگر دولت اسلامی شود و کارگزاران نظام از نظر رفتار، عملکرد و اخلاق در طراز اسلام قرار گیرند، مردم نیز اسلامی خواهند شد (مهری، ۱۳۹۵: ۳۳).

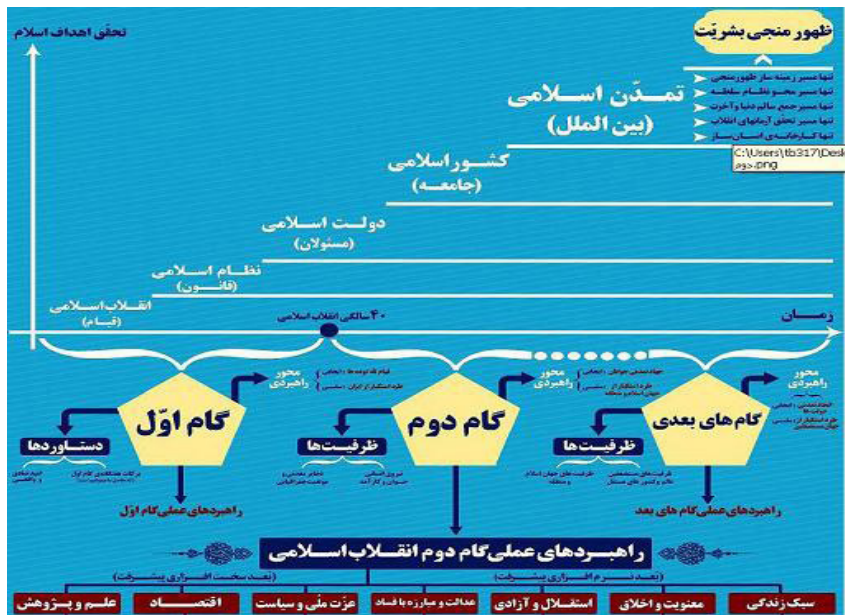
جامعه اسلامی، یعنی جامعه‌ای که در آن آرمان‌های اسلامی، اهداف اسلامی، و آرزوهای بزرگی که اسلام برای بشر ترسیم کرده است تحقق پیدا کند. جامعه عادل برخوردار از عدالت، جامعه‌ای آزاد، جامعه‌ای که مردم در آن در اداره کشور، در آینده خود، در پیشرفت خود دارای نقش و تأثیرند. جامعه‌ای دارای عزت ملی و استغنا ملی، جامعه‌ای برخوردار از رفاه و میرا از فقر و گرسنگی، جامعه‌ای دارای پیشرفت‌های همه‌جانبه، پیشرفت علمی، پیشرفت اقتصادی، پیشرفت سیاسی و بالاخره جامعه‌ای بدون سکون، بدون رکود، بدون توقف و در



حال پیشروی دائم، این آن جامعه‌ای است که ما به دنبالش هستیم. البته این جامعه تحقق پیدا نکرده ولی ما به دنبال این هستیم که این جامعه تحقق پیدا کند (بیانات در دیدار با دانشجویان کرمانشاه، ۲۴/۷/۹۰).

۵. تمدن اسلامی: وقتی کشور اسلامی پدید آمد تمدن اسلامی به وجود خواهد آمد. آن وقت فرهنگ اسلامی فضای عمومی بشریت را فرا خواهد گرفت. اینها همه‌اش با مراقبت و با تقوا عملی است؛ تقوای فردی و تقوای جماعت و امت (بیانات در خطبه‌های نماز جمعه، ۲۸/۵/۸۴).

جامعه‌ای که به عبودیت خدا می‌رسد، یعنی به معرفت کامل خدا می‌رسد، تخلق به اخلاق الله پیدا می‌کند، آن نهایت کمال انسانی است؛ بنابراین هدف نهایی آن است. خب وقتی که یک چنین جامعه‌ای به وجود آمد، زمینه برای ایجاد امت اسلامی، یعنی گسترش این جامعه هم به وجود خواهد آمد (بیانات در دیدار با دانشجویان کرمانشاه، ۲۴/۷/۹۰).



نمودار ۱- چارچوب مفهومی بیانیه گام دوم انقلاب در قالب نظریه تمدن نوین اسلامی رهبر معظم انقلاب

جامعه (کشور) اسلامی

در آغاز لازم است به تبیین معنای جامعه اسلامی و کشور اسلامی بر اساس بیانات مقام معظم رهبری بپردازیم. در منظومه فکری رهبر انقلاب، گام چهارم تشکیل «جامعه اسلامی» است. از فحوای کلام رهبر انقلاب چنین استنباط می‌شود که در سپهر آرای ایشان، مفهوم «جامعه اسلامی» مترادف مفهوم «کشور» در نظر گرفته شده است. اهمیت این مرحله به این دلیل است که شکل‌گیری جامعه اسلامی به نوبه خود مقدمه‌ساز شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی است. معظم له در این خصوص می‌فرماید: «[جامعه اسلامی] یعنی جامعه‌ای که در آن آرمان‌های اسلامی، اهداف اسلامی، آرزوهای بزرگی که اسلام برای بشر ترسیم کرده است، تحقق پیدا کند. جامعه عادل، برخوردار از عدالت، جامعه آزاد، جامعه‌ای که مردم در آن، در اداره کشور، در آینده خود، در پیشرفت خود دارای نقش‌اند، دارای تأثیرند، جامعه‌ای دارای عزت ملی و استغنائی ملی، جامعه‌ای برخوردار از رفاه و مبرا از فقر و گرسنگی، جامعه‌ای دارای پیشرفت‌های همه‌جانبه-پیشرفت علمی، پیشرفت اقتصادی، پیشرفت سیاسی-و بالاخره جامعه‌ای بدون سکون، بدون رکود، بدون توقف و در حال پیشروی دائم، این آن جامعه‌ای است که ما دنبالش هستیم» (بیانات در دیدار دانشجویان کرمانشاه، ۱۳۹۰/۰۷/۲۴).

بنابراین حرکت برای ایجاد جامعه اسلامی نیاز به بسترسازی برای این امر و فراهم آوردن زمینه‌های تحقق آن دارد. معظم له درباره شرایط و ویژگی‌های جامعه اسلامی می‌فرماید: «اهداف بزرگ اجتماعی، ایجاد حیات طیبه اسلامی و جامعه اسلامی [است]. جامعه‌ای که افراد خود را فرصت بدهد که بتوانند به سوی این هدف حرکت کنند، جامعه آباد، جامعه آزاد، جامعه مستقل، جامعه دارای اخلاق والا، جامعه متحد، یکپارچه، جامعه متقی و پرهیزگار اینها اهداف جامعه اسلامی است. دنیایی که مقدمه آخرت است، دنیایی که انسان را ناگزیر به بهشت می‌رساند، ایجاد چنین دنیایی هدف کلان اجتماعی و سیاسی اسلام است؛ اینها را در مقابل ما ترسیم کردند» (بیانات در دیدار جمعی از مداحان اهل بیت (ع)، ۹۳/۰۱/۳۱).

اما مسلماً شکل‌گیری جامعه‌ای که شاخصه‌های اصلی آن در تعریف بالا ذکر شده است از عهده یک نهاد یا ارگان خاص به تنهایی ساخته نیست، بلکه تك تك اعضاى جامعه در فرایند شکل‌گیری جامعه اسلامی دخالت دارند. دولت باید بستر را برای رفع نیازهای مادی و معنوی مردم فراهم کند و البته حین انجام این مهم، مردم در این جامعه نیز باید سعی کنند با استفاده از بسترهای فراهم‌شده و امکاناتی که در اختیارشان قرار گرفته است، زندگی شخصی



و اجتماعی خود و اطرافیان‌شان را هرچه بیشتر با ملاک‌های اسلامی تطابق دهند تا به جامعه آرمانی اسلامی نزدیک‌تر شوند.

«کشور اسلامی یعنی کشوری که اسلام حیات‌بخش، اسلام نشاط‌آور، اسلام تحریک‌آفرین، اسلام بدون کج‌اندیشی و تحجر و انحراف، اسلام بدون التقاط، اسلام شجاعت‌بخش به انسان‌ها، و اسلام هدایت‌کننده انسان‌ها به سوی علم و دانش بر آن حاکم است. اسلامی که با همان شکلی که در قرن اول اسلامی به آن عمل شد، توانست یک مجموعه پراکنده را به اوج تمدن تاریخی و جهانی برساند و تمدن و دانش او بر دنیا سیطره پیدا کند. سیطره و تسلط علمی به دنبال خود عزت سیاسی هم می‌آورد؛ رفاه اقتصادی هم می‌آورد؛ فضایل اخلاقی هم می‌آورد اگر کشور به معنای واقعی کلمه اسلامی شود» (بیانات در خطبه‌های نماز جمعه، ۲۸/۰۵/۱۳۸۴). «تمدن اسلامی: وقتی کشور اسلامی پدید آمد تمدن اسلامی به وجود خواهد آمد. آن وقت فرهنگ اسلامی فضای عمومی بشریت را فرا خواهد گرفت. اینها همه‌اش با مراقبت و با تقوا عملی است، تقوای فردی و تقوای جماعت و امت» (بیانات در خطبه‌های نماز جمعه، ۲۸/۰۵/۱۳۸۴).

در سپهر اندیشه مقام معظم رهبری به عنوان آخرین گام، حاصل و نتیجه قطعی تشکیل کشور (جامعه) اسلامی، ظهور الگوی برتری است که «تمدن اسلامی» خوانده می‌شود. ایشان خصوصیات تمدن اسلامی را این‌گونه ترسیم کرده‌اند: «از کشور اسلامی می‌شود دنیای اسلامی [تمدن اسلامی] درست کرد. الگو که درست شد، نظایرش در دنیا درست خواهد شد» (بیانات در دیدار با مسئولان و کارگزاران نظام، ۱۲/۰۹/۷۹). «وقتی کشور اسلامی پدید آمد، تمدن اسلامی به وجود خواهد آمد. آن وقت فرهنگ اسلامی فضای عمومی بشریت را فرا خواهد گرفت» (بیانات در خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۲۸/۰۵/۸۴). ایشان هدف نهایی را کمال انسانی و ایجاد امت اسلامی می‌دانند و می‌فرمایند: «جامعه‌ای که به عبودیت خدا می‌رسد، یعنی به معرفت کامل خدا می‌رسد، تخلق به اخلاق الله پیدا می‌کند، آن نهایت کمال انسانی است. بنابراین هدف نهایی آن است... وقتی یک چنین جامعه‌ای به وجود آمد، زمینه برای ایجاد امت اسلامی... به وجود خواهد آمد» (بیانات در دیدار با دانشجویان کرمانشاه، ۲۴/۰۷/۹۰). «وقتی کشور اسلامی پدید آمد، تمدن اسلامی به وجود خواهد آمد. آن وقت فرهنگ اسلامی فضای عمومی بشریت را فرا خواهد گرفت» (بیانات در خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۲۸/۰۵/۸۴).



وظایف جامعه اسلامی

۱. انجام فریضه امر به معروف و نهی از منکر

اعضای جامعه اسلامی نباید نسبت به یکدیگر بی‌اعتنا باشند زیرا جامعه به مثابه یک واحد به هم پیوسته است که ضعف یا قوت یک بخش از آن به بخش‌های دیگر آن سرایت می‌کند؛ بنابراین همه باید در کنار یکدیگر به رشد و تعالی این جامعه اهتمام ورزند؛ از این رو یکی از وظایف مهم جامعه اسلامی انجام فریضه امر به معروف و نهی از منکر است. این کار باید به یک فرهنگ عمومی تبدیل شود و همگان باید خود را مسئول بدانند تا معروف روز به روز در جامعه فراگیرتر شود و مردم از منکر و گناه و انحراف فاصله بگیرند: «اگر معنای امر به معروف و نهی از منکر و حدود آن برای مردم روشن شود، معلوم خواهد شد یکی از نوترین، شیرین‌ترین، کارآمدترین و کارسازترین شیوه‌های تعامل اجتماعی، همین امر به معروف و نهی از منکر است و بعضی افراد دیگر در نمی‌آیند بگویند: «آقا، این فضولی کردن است.» نه، این همکاری کردن است؛ این نظارت عمومی است؛ این کمک به شیوع خیر است؛ این کمک به محدود کردن بدی و شرّ است؛ کمک به این است که در جامعه اسلامی گناه همیشه گناه تلقی شود» (بیانات در خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۷۹/۰۹/۲۵).

۲. مقاومت و ایستادگی در برابر ظالمان و مستکبران

وظیفه دیگری که برعهده جامعه اسلامی است مقاومت و ایستادگی در برابر ظالمان و مستکبران است. جامعه‌ای که در راه اسلامی شدن گام برمی‌دارد مسلماً با هجمه‌ها و فشارهای زیادی از داخل و خارج مواجه خواهد شد. بنابراین استقامت و مبارزه با ظالمان و مستکبران باید جهت حرکت جامعه اسلامی قرار گیرد تا به اهداف و آرمان‌هایش که ریشه‌کن کردن ظلم و جور و حمایت از مظلوم و گسترش عدالت است نائل شود: «راهی که خداوند متعال و اسلام به ما می‌آموزد، این است «فلذلک فادع و استقم كما امرت و لا تتبع اهلهم»: «راهی را که شناختید، با دقت پیش بروید، قدم‌ها را محکم و استوار بردارید و استقامت به خرج بدهید». اگر استقامت به خرج دادیم، آن وقت به اهداف عالی اسلامی خواهیم رسید (بیانات در اجتماع مردم کنگاور، ۹۰/۰۷/۲۷).



۳. رسیدن انسان‌ها به کمال معنوی و کمال الهی

اگر جامعه اسلامی با شاخصه‌هایی که مطرح شد تشکیل شود و اعضای تشکیل‌دهنده این جامعه به وظایف خود به نحو احسن اهتمام ورزند، آنگاه این جامعه الگویی می‌شود برای ملت‌ها و جوامع دیگر به خصوص در کشورهای اسلامی و زمینه‌ای فراهم می‌آورد برای تحقق مرحله بعد یعنی ایجاد تمدن بزرگ اسلامی: «این جامعه وقتی تشکیل شد، مهم‌ترین مسئولیت این جامعه این است که انسان‌ها بتوانند در سایه‌سار چنین اجتماعی، چنین حکومتی، چنین فضایی، به کمال معنوی و کمال الهی برسند که «ما خلقت الجنّ و الانس الاّ ليعبدون». انسان‌ها به عبودیت برسند. «ليعبدون» را معنا کردند به «ليعرفون». این معنایش این نیست که «عبد» به معنای «عَرَف» است. عبادت به معنای معرفت است. نه، بلکه به معنای این است که عبادت بدون معرفت معنی ندارد، امکان ندارد، عبادت نیست. بنابراین جامعه‌ای که به عبودیت خدا می‌رسد، یعنی به معرفت کامل خدا می‌رسد، تخلق به اخلاق الله پیدا می‌کند؛ این، آن نهایت کمال انسانی است. بنابراین هدف نهایی آن است؛ و هدف قبل از آن، ایجاد جامعه اسلامی است که هدف بسیار بزرگ و بسیار والایی است. خوب، وقتی يك چنین جامعه‌ای به وجود آمد، زمینه برای ایجاد امت اسلامی، یعنی گسترش این جامعه هم به وجود خواهد آمد» (بیانات در دیدار دانشجویان کرمانشاه، ۹۰/۰۷/۲۴).

«جامعه‌ای که به عبودیت خدا می‌رسد، یعنی به معرفت کامل خدا می‌رسد، تخلق به اخلاق الله پیدا می‌کند، آن نهایت کمال انسانی است. بنابراین هدف نهایی آن است. خوب وقتی که یک چنین جامعه‌ای به وجود آمد زمینه برای ایجاد امت اسلامی، یعنی گسترش این جامعه هم به وجود خواهد آمد» (بیانات در دیدار دانشجویان کرمانشاه، ۹۰/۰۷/۲۴).

ویژگی‌های جامعه اسلامی

جامعه اسلامی تبلور هدف مهم و اساسی است و آرمان‌ها و آرزوهای بزرگ اسلام جنبه عملی به خود خواهد گرفت. ویژگی‌های مهم این جامعه عبارت‌اند از:

۱. استقرار عدالت و محو تبعیض؛
۲. آزادی با رعایت احترام؛
۳. مشارکت مردم در اداره امور کشور؛

۴. عزتمندی و استغناى ملی؛
۵. پیشرفت علمی و خروج از سکون؛
۶. پیشرفت اقتصادی و ریشه‌کنی فقر؛
۷. پیشرفت سیاسی و ارتقای جایگاه کشور در مناسبات بین‌المللی؛
۸. زمینه نیل به کمال معنوی و الهی در سایه‌سار آن از مسیر معرفت خدا، عبودیت و تخلق به اخلاق الهی (نادری، ۱۳۹۶: ۱۶۶).

جایگاه جامعه اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

رهبر معظم انقلاب اسلامی در بهمن ۱۳۹۷ بیانیه‌ای با عنوان «گام دوم انقلاب» منتشر و در آن ضمن بررسی چهار دهه تلاش ملت بزرگ ایران، مسیر حرکت آینده انقلاب اسلامی و افق روشن آن را تبیین کردند. رهبر انقلاب اسلامی در این بیانیه با مرور تجربه چهل ساله انقلاب اسلامی اعلام کردند: انقلاب «وارد دوّمین مرحله خودسازی و جامعه‌پردازی و تمدّن‌سازی شده است» (بیانیه رهبری، ۱۳۹۷: ۱۵). گام دومی که باید در چارچوب «نظریه نظام انقلابی» و با «تلاش و مجاهدت جوانان ایران اسلامی» به سوی تحقق آرمان «ایجاد تمدّن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی (ارواح‌نفاذ)» برداشته شود. این بیانیه، جمع شدن یکجای مجموعه‌ای شامل نگاه تاریخی، توصیف وضع موجود، نشان دادن چشم‌انداز، راه نیل به چشم‌انداز و موتور محرک و پیشران حرکت به سمت چشم‌انداز است. بیانیه گام دوم انقلاب، تصریح به جهانی بودن فرآیند گام دوم است که نسل جدید باید خود را برای آن آماده کند. توصیه‌های هفت‌گانه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در بخش پایانی بیانیه، «نقشه راه انقلاب برای ایران مستقل، پیشرفته و مقتدر» است که باید جزء به جزء آنها مبنای عمل و مطالبه تخصصی جوانان فعال در بخش‌های مختلف کشور شود. هر جوان ایرانی که با فهم این واقعیت‌های اساسی، سنگی بر بنای مستحکم ایران سرفراز می‌افزاید، خاری در چشم دشمنان انسانیت است. رهبر انقلاب اسلامی در بیانیه گام دوم بر این امر تأکید می‌کند که «انقلاب اسلامی پس از نظام‌سازی، به رکود و خموشی دچار نشده و نمی‌شود و میان جوشش انقلابی و نظم سیاسی و اجتماعی تضاد و ناسازگاری نمی‌بیند، بلکه از نظریه نظام انقلابی تا ابد دفاع می‌کند» (بیانیه رهبری، ۱۳۹۷: ۱۹).



بنابراین می‌توان گفت بیانیه گام دوم، منشور آینده انقلاب است و لازم است راهبردهای این بیانیه در کشور نهادینه شود تا به تدریج با غلبه بر مشکلات، شاهد شکوفایی روزافزون و دستیابی به اهداف انقلاب اسلامی در همه امور باشیم. بیانیه گام دوم در دل منظومه فکری رهبر انقلاب قابل تفسیر است. این بیانیه، نقشه چهل ساله دوم انقلاب است و باید ثمره چهل ساله دوم آن تمدن اسلامی باشد.

نیروی انتظامی و کارکردهای آن در جامعه اسلامی

سازمان پلیس پیشینه کهن تاریخی دارد. بر اساس مطالعات انجام‌شده، از دوران قدیم در جوامع ابتدایی همواره عده‌ای از مردم مسئولیت تأمین نظم و امنیت جامعه و مبارزه با عناصر مخل آنها را عهده‌دار بوده‌اند و هسته‌های اولیه تشکیل سازمان پلیس به مفهوم امروزی آن را فراهم کرده‌اند. بر این اساس وظیفه سازمان پلیس تأمین نظم اجتماعی و امنیت عمومی و مبارزه با عناصر مخل آرامش مردم و شهروندان است که در رابطه با پیگیری و کشف جرم و دستگیری بزهکاران و تبهکاران نیز از مهم‌ترین مأموریت‌های پلیس تلقی می‌شود. پلیس نماد عدالت کیفری در هر جامعه و نظام سیاسی محسوب می‌شود و تنها سازمانی است که قدرت قانونی (اقتدار) کاربرد آمریت و اجبار و زور را دارد (ترابی، ۱۳۹۶: ۵۳-۵۲).

در ادبیات اسلامی، سازمان‌های مسلح از جمله پلیس با اذن الهی وظایف مهمی به شرح زیر دارند: «الجنود باذن الله حصون الرعیه وزین الولاة وعزالدین وسبل الامن ولیس تقوم الرعیه الا بهم» (نهج البلاغه، خطبه ۵۳).

۱. پناهگاه و دژ استوار مردم و شهروندان هستند و مأموریت تأمین امنیت و آرامش مردم و احساس امنیت آنان را برعهده دارند.

۲. زینت حکمرانان و مایه شکوه نخبگان قدرت و حاکمیت‌اند.

۳. عزت و آبروی دین، تقویت باورها و ایمان دینی، هنجارها و ارزش‌های دینی و اخلاقی

و معنوی؛

۴. مجاری تأمین امنیت و آرامش مردم؛

۵. مایه استواری و پابرجایی مردم و شهروندان.

بنابراین تکوین یک جامعه سالم، با نشاط و امن تا حدود فراوانی با چگونگی عملکرد نهاد و سازمان پلیس و نیروی انتظامی از یک سو و چگونگی کارکردهای مأموران و کارکنان پلیس از سوی دیگر مرتبط است و این واقعیت بازتابی از نقش‌های مهم و تعیین‌کننده، نهادی و سازمانی پلیس و همچنین نقش عاملیت و کارگزاری فرماندهان، رؤسا و مأموران نیروی انتظامی در فرایند تحقق جامعه اسلامی است (ترابی، ۱۳۹۶: ۵۷).

حال با این رویکرد می‌توان گفت رهنمودها و توصیه‌های مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی در بستر جامعه اسلامی قابلیت تحقق و اجرا دارد. معظم له در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی امید و نگاه خوش‌بینانه به آینده و مخاطب قرار دادن جوانان را در ابتدا به عنوان عامل پیشران مطرح و سپس در هفت سرفصل اساسی توصیه‌هایی ارائه کرده‌اند که عبارت‌اند از: علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی و روابط خارجی و مرزبندی با دشمن، و سبک زندگی. از این موارد به عنوان هفت عرصه جهاد یاد می‌شود.

حال با توجه به این موارد مهم که مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم به آنها پرداختند، می‌توان گفت گام دوم انقلاب زیر لوای جامعه اسلامی قابل تحقق است. با این هدف درصدد هستیم نقش نیروی انتظامی را در تحقق جامعه اسلامی تبیین کنیم.

همان‌گونه که گفته شد، رهبر معظم انقلاب در بیانیه دو موضوع مهم را به عنوان پیشران‌های گام دوم مطرح کردند: ۱. امید و نگاه خوش‌بینانه به آینده؛ ۲. جوان‌سازی یا جوان‌گرایی. حال با توجه به این مسئله نقش ناجا را در این زمینه به اختصار شرح می‌دهیم:

۱. نقش نیروی انتظامی در ایجاد فضای امید و نشاط در جامعه

مهم‌ترین راهبرد در گام دوم انقلاب، امید و نگاه خوش‌بینانه به آینده است. «بدون این کلید اساسی همه قفل‌ها هیچ‌گامی نمی‌توان برداشت» (بیانیه رهبری، ۱۳۹۷: ۵۲). امید به آینده مقوله‌ای است که با احساس امنیت گره خورده است؛ زیرا اگر در جامعه‌ای احساس امنیت وجود نداشته باشد، طبیعتاً مردم آن جامعه نیز نمی‌توانند امیدی به آینده داشته باشند؛ بنابراین یکی از وظایف نیروی انتظامی برای تحقق این راهبرد تلاش جهادگونه برای تقویت حس امنیت بین مردم است. نیروی انتظامی با استقرار نظم و انضباط در جامعه و مقابله جدی با



هنجارشکنان و برهم‌زنندگان امنیت مردم می‌تواند زمینه‌ای فراهم کند تا مردم در یک فضای پر امید و با نشاط از آزادی‌های مشروع خود استفاده کنند و به گشت و گذار در تفرجگاه‌ها، مراکز تفریحی و اماکن گردشگری بپردازند.

۲. استفاده از جوانان در تأمین امنیت

جوان‌سازی یا جوان‌گرایی به معنای نوگرایی در عاملان و کنشگران و فرایندها به صورت هم‌زمان است. در آغاز گام دوم انقلاب اسلامی، این معنا ضروری‌تر به نظر می‌رسد و از همین رو معظّم له با خطاب قرار دادن جوانان به عنوان مخاطبان اصلی بیانیّه خود، حرکت پیش رو را ترسیم می‌کند: «این سخنان در قالب سیاست‌ها و قوانین، بارها تکرار شده است، ولی برای اجرای شایسته آن، چشم امید به شما جوان‌هاست؛ و اگر زمام اداره بخش‌های گوناگون کشور به جوانان مؤمن و انقلابی و دانا و کاردان- که بحمدالله کم نیستند- سپرده شود، این امید برآورده خواهد شد؛ ان‌شاءالله» (بیانیه رهبری، ۱۳۹۷: ۳۶).

محور اصلی بیانیه گام دوم انقلاب تکیه و اعتماد به جوانان مؤمن و انقلابی است. در این زمینه ناجا می‌تواند با بهره‌گیری از استعدادهای درخشان و تکیه بر توان نیروهای جوان، امنیت پایدار و با ثبات را در جای جای کشور مستقر کند. استفاده از جوانان برای تأمین امنیت کشور همیشه مورد توجه ناجا بوده که در همین راستا می‌توان به طرح‌هایی همچون همیاران، پلیس یاران جوان و پلیس افتخاری اشاره کرد. لازم است فرماندهان ناجا راه را برای حضور جوانان باز کنند و خطوط اصلی این نقشه راه را به عنوان هدف اصلی و از اولویتهای کاری خود قرار دهند و از این ظرفیت آنان به نحو مطلوب استفاده کنند.

هفت عرصه جهاد در گام دوم انقلاب و نقش ناجا در آن

۱. استفاده از تحقیق و پژوهش برای تأمین امنیت

علم و پژوهش می‌تواند موتور پیشران توسعه و پیشرفت ملی باشد. در بیانیه گام دوم آمده است: «دانش، آشکارترین وسیله عزّت و قدرت یک کشور است» (بیانیه گام دوم رهبری، ۱۳۹۷: ۵۴). در همین راستا شایسته است در نیروی انتظامی باشتاب بیشتری به مقوله تحقیق و پژوهش بیش از پیش پرداخته شود. یکی از مؤلفه‌های مهم در انجام وظایف



پلیس، بهره‌مندی آنها از علوم، فنون و پیشرفت‌های علمی جهان است. این امر به ایجاد امنیت، سرعت، دقت و سهولت در اجرای مأموریت‌ها، افزایش اقتدار، ارتقای توانمندی‌های سازمانی و در نتیجه، افزایش احساس امنیت و نیز افزایش رضایتمندی عمومی کمک می‌کند. بنابراین می‌توان گفت پلیس دانش‌محور یک پلیس جامعه‌محور است که خود را در فرایندهای اجتماعی تأثیرگذار می‌داند.

ناجا با استفاده از نخبگان جوان ایرانی و بهره‌گیری از تحقیقات و پژوهش‌های دانشگاهی می‌تواند در راستای بهبود عملکرد و کیفیت بخشیدن به مأموریت‌های خود گام بردارد و با ارائه راهکارهای علمی برای کاهش حوادث، جرایم و آسیب‌های اجتماعی نه تنها به امنیت و شکوفایی بیشتر جامعه کمک کند، بلکه با ساخت تجهیزات مورد نیاز خود از خروج سرمایه‌های کشور جلوگیری کند. یکی دیگر از راهبردهای پلیس در حوزه علم و دانش در بیانیه گام دوم انقلاب، تعامل با دانشگاه‌ها و نخبگان دانشگاهی، حمایت مادی و معنوی از رساله دکتری دانشگاه‌های مرتبط با پلیس و امنیت است.

۲. تربیت نیروهای پلیس با تکیه بر دین و اخلاق

گسترش معنویت و اخلاق در جامعه یکی از اهداف و سیاست‌های مهم جامعه اسلامی است. با مطالعه دقیق فعالیت و اقدام‌های انبیای الهی می‌توان به این امر واقف شد. اهمیت موضوع یادشده تا جایی است که در بند اول اصل دوم قانون اساسی ایران «ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوا و مبارزه با همه مظاهر هر فساد و تباهی» آورده شده است. همان‌گونه که در بیانیه گام دوم انقلاب آمده است، معنویت و اخلاق جهت‌دهنده همه حرکت‌ها و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است (بیانیه گام دوم رهبری، ۱۳۹۷: ۵۲). وجه تمایز پلیس جمهوری اسلامی ایران با پلیس سایر کشورها نیز همین توجه به ارزش‌های دینی و الهی است. یکی از مؤلفه‌هایی که می‌تواند پلیس در تراز انقلاب اسلامی و جامعه اسلامی به وجود آورد، بالا بودن جهات دینی و اعتقادی در کارکنان ناجاست. معنویت باید در این سازمان موج بزند تا بتواند مأموریت‌ها و وظایف محوله جامعه اسلامی را به نحو احسن انجام دهد. مقام معظم رهبری، حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) همه ساله در دیدار فرماندهان و کارکنان ناجا با ایشان، همواره بر این



مهم تأکید و با گوشزد کردن نقش آن در سلامت نیرو و انجام موفق تر مأموریت‌ها، بر تقویت جنبه‌های دینی توصیه مؤکد کرده‌اند (بیانات در دیدار فرماندهان ناجا، ۰۶/۰۲/۱۳۹۴).

راهبرد پلیس در این حوزه توسعه معنویت و اخلاق در سطح یگان‌ها با همکاری حوزه‌های علمیه و مراجع عظام تقلید برای ترویج اخلاق اسلامی و معنویت از طریق برگزاری جلسات اندیشه‌ورزی است. نهادینه کردن حس مسئولیت‌پذیری، مصرف صحیح و بهینه بیت‌المال، افزایش بهره‌وری، تکریم ارباب رجوع، حساسیت نسبت به برخورد با مفساد، امر به معروف و نهی از منکر درون و برون‌سازمانی و ... جز با تمرکز بر اخلاق اسلامی و ارتقای معنویت محقق نخواهد شد. یک پلیس در تراز جامعه اسلامی باید به ویژگی‌های فردی از منظر رفتاری نیز زینده باشد که بندگی خداوند، ایستادگی در مقابل ظلم و ستم، تولی و تبری، وقار، متانت، زهد، ساده‌زیستی، دانش‌اندوزی، حفظ زبان از خطا و گناه، پاک‌چشمی، مراقبه و محاسبه اعمال، فداکاری و ... برخی از این ویژگی‌هاست.

۳. مبارزه با مفسدان اقتصادی

رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی آورده‌اند: «اقتصاد البته هدف جامعه اسلامی نیست، اما وسیله‌ای است که بدون آن نمی‌توان به هدف‌ها رسید ... اقتصاد می‌تواند تأثیر شگرفی بر زندگی امروز و فردای جامعه بگذارد» (بیانیه گام دوم رهبری، ۱۳۹۷: ۶۲).

دشمن در این دوره مصمم است با استفاده از سلاح اقتصاد و تحریم گسترده اقتصادی کشور، مردم و به خصوص جوانان را از نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران دل‌سرد کند. از طرف دیگر با تضعیف اقتصاد کشور این باور را به گونه‌ای تقویت کند که الگوی حکومت اسلامی الگویی ناکارآمد است. «عملکرد ضعیف، اقتصاد کشور را از بیرون و درون دچار چالش ساخته است و مهم‌ترین عیوب در اقتصاد، وابستگی اقتصاد به نفت، دولتی بودن بخش‌هایی از اقتصاد، نگاه به خارج و نه به توان و ظرفیت داخلی است» (بیانیه گام دوم رهبری، ۱۳۹۷: ۶۳).

راهبرد پلیس در این حوزه اعمال سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مطابق برنامه‌های اجرایی با قدرت و نشاط کاری و احساس مسئولیت و نهادینه کردن اقتصاد مقاومتی در پلیس است. اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد از نکات بسیار مهم بیانیه گام دوم انقلاب به شمار می‌آید. در این خصوص باید گفت پلیس به عنوان نیروی مقتدر نظام می‌تواند از طریق مبارزه

گسترده با قاچاق کالا و ارز که عامل اصلی تعطیلی بسیاری از کارخانجات و واحدهای صنعتی است، نقش خود را در تحقق این امر به خوبی ایفا کند. بنابراین مبارزه با مفاسد اقتصادی، پول‌شویی، قاچاق کالا، احتکار، گران‌فروشی و... مصادیقی از وظایف ارزشمند ناجا تلقی می‌شود.

راهبرد پلیس در این حوزه اعمال سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مطابق برنامه‌های اجرایی با قدرت و نشاط کاری و احساس مسئولیت و نهادینه کردن اقتصاد مقاومتی در پلیس است.

۴. عدالت و مبارزه با فساد

«عدالت در صدر هدف‌های اولیّه همه بعثت‌های الهی است و در جمهوری اسلامی نیز دارای همان شأن و جایگاه است. این، کلمه‌ای مقدّس در همه زمان‌ها و سرزمین‌هاست و به صورت کامل، جز در حکومت حضرت ولی عصر (ارواحنا فداه) میسر نخواهد شد؛ ولی به صورت نسبی، همه جا و همه وقت ممکن و فریضه‌ای بر عهده همه به ویژه حاکمان و قدرتمندان است» (بیانیه گام دوم رهبری، ۱۳۹۷: ۶۹). مقوله عدالت و مشتقات آن در بیانات و مکتوبات مقام معظم رهبری مکرر مورد تأکید جدی قرار گرفته است. در بیانیه گام دوم نیز آمده است: «عدالت و مبارزه با فساد دو لازم و ملزوم یکدیگرند و فساد اقتصادی، اخلاقی و سیاسی، زلزله ویرانگر و ضربه‌زننده به مشروعیت نظام‌هاست» (بیانیه گام دوم رهبری، ۱۳۹۷: ۶۶).

نیروی انتظامی به مثابه بازوی مقتدر نظام اسلامی کارکردهای حائز اهمیتی در فرایند مبارزه با ظلم و ستم و تحقق عدالت در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و عدالت کیفری و قضایی دارد. مبارزه با مفاسد اقتصادی، پول‌شویی، قاچاق کالا، احتکار، گران‌فروشی و... مصادیقی از این وظایف ارزشمند تلقی می‌شود.

یکی از راهبردهای پلیس در این حوزه تشکیل جلسات تعاملی با نخبگان سیاسی، فرهنگی، دانشگاهی، دینی و قضایی برای حمایت از پلیس در امر مبارزه و تعامل با اصحاب رسانه، دست‌اندرکاران شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی برای جلوگیری از تبلیغ اجناس و کالاهای خارجی مغایر ارزش‌های اسلامی است.



حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در این بیانیه آورده‌اند: «ایجاب می‌کند که دستگاہی کارآمد با نگاهی تیزبین و رفتاری قاطع در قوای سه‌گانه حضور دائم داشته باشد و به معنای واقعی با فساد مبارزه کند، به ویژه در درون دستگاه‌های حکومتی.» همچنین می‌فرماید: «همه باید بدانند که طهارت اقتصادی شرط مشروعیت همه مقامات حکومت جمهوری اسلامی است. همه باید از شیطان حرص برحذر باشند و از لقمه حرام بگریزند و از خداوند در این باره کمک بخواهند و دستگاه‌های نظارتی و دولتی باید با قاطعیت و حساسیت، از تشکیل نطفه فساد پیشگیری و با رشد آن مبارزه کنند.»

بی‌شک برخورد جدی با عاملان ناامنی در حوزه اقتصادی موجب بازگشت روی خوش آرامش به بازارهاست که خود گام نخست در بهبود اوضاع اقتصادی به حساب می‌آید و دستگاه‌های دیگر را در رسیدن به وضعیت مناسب اقتصادی و تحقق عدالت اجتماعی و ریشه‌کنی مفسدان اقتصادی که از خواسته‌های رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم است، یاری می‌کند.

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی با تعقیب خاطیان، مجرمان و هنجارشکنان می‌تواند امنیت و آرامش بیشتر را فراهم کند تا مردم بتوانند در سایه این امنیت به فعالیت‌های روزمره خود بپردازند و کشور را در مسیر پیشرفتی یاری دهند که عزت ملی و سربلندی در دنیا یکی از دستاوردهای آن خواهد بود. پلیس و مأموران صادق و امانت‌دار آن می‌توانند نقشی برجسته در مبارزه با فساد در جمهوری اسلامی ایران در فرایند تکوین جامعه اسلامی داشته باشند.

۵. آزادی و استقلال

یکی از فرازهای بیانیه گام دوم انقلاب منزلت، آزادی و استقلال است. معظم له در این بیانیه تصریح کردند: «کسانی از منزلت، آزادی و استقلال بیشتر می‌دانند که برای آن جنگیده‌اند و ملت ایران با جهاد چهل ساله خود از جمله آنهاست» (بیانیه گام دوم رهبری، ۱۳۹۷: ۷۲). در منظومه فکری رهبر انقلاب اتکا به بیگانگان برای صیانت از کشور و تأمین امنیت جایگاهی ندارد و برعکس درون‌گرایی، ملت‌باوری به مثابه اصلی‌ترین رویکرد، مطمئن‌ترین منبع اقتدار و کلیدی‌ترین سازکار امنیت‌ساز جایگزین آن شده است. در همین رابطه رهبر معظم انقلاب می‌فرماید: «...دنبال اقتدار پلیسی هالیوودی و جوامع غربی و آمریکایی



نیستیم؛ چنین اقتداری نه تنها امنیت ایجاد نخواهد کرد؛ بلکه موجب ناامنی هم خواهد شد... در آمریکا که اکنون رئیس جمهوری آن هم یک سپاه‌پوست است، سپاهان به وسیله پلیس مورد ظلم و بی‌اعتنایی و تحقیر قرار می‌گیرند که چنین رفتاری موجب بروز ناآرامی‌ها نیز شده است» (بیانات در دیدار فرمانده و معاونان نیروی انتظامی، ۸۸/۸/۱۴).

قرآن کریم برای بصیرت و آگاهی مبتنی بر ایمان به خدا و رسول، به خصوص برای رزمندگان اسلام، اهمیت فراوانی قائل شده است و آن را عامل پیروزی و ناآگاهی را سبب شکست دانسته است و می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ» (انفال/۶۵): «ای پیامبر، مؤمنان را به جنگ برانگیز. اگر از شما بیست تن باشند و در جنگ پایداری کنند، بر دویست تن غلبه خواهند یافت و اگر صد تن باشند، بر هزار تن از کافران پیروز می‌شوند زیرا آنان مردمی عاری از فهمند». بنابراین بصیرت دینی و سیاسی عامل اصلی پیروزی در جهاد و دفاع است و جایگاه بصیرت به عنوان یکی از عناصر فرهنگ سازمانی نیروی انتظامی بسیار مهم است. از آنجا که این نیرو در مسائل اجتماعی و بحران‌های اجتماعی درگیر است، داشتن بصیرت و وابسته نبودن به بیگانگان برای صیانت از کشور و تأمین امنیت بسیار مهم و یکی از مشخصه‌های پلیس در تراز جمهوری اسلامی است که باید بیش از پیش از آن حفاظت و حراست کرد.

از راهبرد ناجا در این حوزه مقابله همه‌جانبه با ناهنجاری‌های فرهنگی و برخورد با کسانی که به دنبال استحاله فرهنگی در کشور هستند، کنترل مرزهای زمینی و آبی کشور و ایجاد زیرساخت‌های مراقبت از مرزها در حوزه‌های نیروی انسانی، فناوری، بودجه، تبیین روحیه آزادی‌خواهی و استقلال‌طلبی رزمندگان هشت سال دفاع مقدس و پیشکسوتان ناجا بین کارکنان جوان است.

۶. عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن

بصیرت دینی و سیاسی نیروهای مسلح کشور، به ویژه کارکنان ناجا، می‌تواند به مثابه سدی در برابر اقدامات خصمانه دشمن عمل کند. یکی از عوامل اصلی قرار گرفتن پلیس در تراز جمهوری اسلامی همین بصیرت و باور دینی کارکنان است. نیروی انتظامی جمهوری اسلامی



ایران به عنوان سازمانی مطیع فرمانده کل قوا همواره مرزبندی خود با دشمن را حفظ کرده و تمام تلاش خود را به کار بسته است تا اسیر فریب‌ها و اغوهای رسانه‌ای دشمنان نشود. یکی از افتخارات نیروی انتظامی این است که در هیچ‌کدام از فتنه‌ها تردیدی به خود راه نداد و دچار انحراف و لغزش نشد که این موضوع را باید نشانه بصیرت بالای آنان و پای بندیشان به انقلاب و آرمان‌های شهدا دانست. موضوع دیگری که باید به آن اشاره کرد جدا کردن خط فتنه دشمنان انقلاب از مردم توسط نیروهای انتظامی است. مأموران پلیس با هوشمندی و تدبیر خود سیاست مدارا با معترضان و برخورد قاطع و مقتدرانه با محرکان و آشوبگران اصلی را به کار گرفته و توانسته‌اند با این تدبیر توطئه در مقابل هم قرار دادن پلیس و مردم در تجمعات را خنثی کنند که این روند با آموزش‌های ویژه به کارکنان همچنان ادامه خواهد داشت. همچنین ناجا همواره بازوی ولایت بوده و در همه صحنه‌ها و مأموریت‌ها امتحانش را پس داده است. ولایتمداری بارزترین ویژگی پلیس جامعه اسلامی بوده و این موضوع وجه تمایز پلیس ایران اسلامی را با سایر پلیس‌های دنیا نشان می‌دهد. یکی از راهبردهای ناجا در این حوزه باید تولید ایده‌ها و الگوهای مبتنی بر پلیس اسلامی و صدور آن به سایر کشورهای اسلامی باشد.

۷. تأثیر عملکرد پلیس بر سبک زندگی مردم

امروز یکی از راهبردهای فرهنگی دشمن، خارج کردن دین از سبک زندگی اسلامی است، زیرا سبک زندگی اسلامی به عنوان یک سبک زندگی دینی، بر ارزش‌های معنوی و الهی استوار است و به عنوان یک الگوی قوی، سد محکمی در مقابل الگوهای غربی است که سردمداران آن داعیه جهانی شدن آن ارزش‌های مادی و بی‌بند و بار را دارند. بنابراین دشمن به طور جدی درصدد است ضمن مقابله و مبارزه با چنین سبک زندگی‌ای، الگوها و ارزش‌های خود را به جوامع دیگر بقبولاند. آنها برای رسیدن به اهداف خود روش‌هایی همانند ترویج ابتذال و فساد اخلاقی در کشور، تخریب بنیان‌های فکری و اعتقادی جامعه و هجمه به ارزش‌های دینی و خانوادگی از طریق امکاناتی همچون فیلم و کتاب و... را در دستور کار خویش قرار داده‌اند. آنها برای نیل به این هدف شوم سعی می‌کنند با ترویج سبک زندگی غربی، آن را به عنوان جایگزین سبک زندگی دینی و اسلامی مطرح کنند و برای رسیدن به این منظور با استفاده از امکانات تبلیغی و رسانه‌ای سعی در ترویج سبک زندگی غربی دارند.

سبک زندگی اسلامی به عنوان یک سبک زندگی دینی، سد محکمی در مقابل الگوهای غربی است؛ بنابراین دشمنان به طور جدی درصدد هستند ضمن مقابله و مبارزه با چنین سبک زندگی‌ای، الگوها و ارزش‌های خود را به سایر جوامع بقبولانند. در بیانیه گام دوم آمده است: «تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی در ایران، زیان‌های بی‌جبران اخلاقی، اقتصادی، دینی و سیاسی به کشور و ملت ما زده است که مقابله با آن، جهادی همه‌جانبه و هوشمندانه می‌طلبد» (بیانیه گام دوم رهبری، ۱۳۹۷: ۷۶). دشمنان برای خارج کردن دین از سبک زندگی، با هدف استحاله نظام و در نهایت سرنگونی آن، ابتدا سعی می‌کند با اشاعه بی‌بند و باری و ترویج مذاهب خودساخته، پایه‌های اعتقادی و ایمانی مردم را متزلزل سازد. از راهبردهای پلیس در این حوزه تبیین سبک زندگی ایرانی-اسلامی بین‌آحاد کارکنان پلیس، بازنگری قانون مقابله با بی‌حجابی در نهادهای تقنینی و ارائه الگوهای پوشش اسلامی از سوی بخش خصوصی با تکیه بر تدوین قوانین مورد نیاز و تعامل با مدیران رسانه‌های مجازی و تولید برنامه‌های فرهنگی و آموزشی مبتنی بر ذائقه ایرانی و ارزش‌های فرهنگی است.

نیروی انتظامی به عنوان نیرویی که در بطن اجتماع است و بیشترین ارتباط را با بدنه مردم دارد، به عنوان الگوی عملی و رفتاری نظام محسوب می‌شود و قطعاً سبک زندگی، منش اخلاقی و نحوه رفتاری و گفتاری کارکنان نیروی انتظامی بر سبک زندگی مردم تأثیر دارد. از همین رو شایسته است نیروی انتظامی به سبک زندگی کارکنان کادر و وظیفه به عنوان یکی از اولویت‌های خود اهمیت دهد. مواردی همچون ساده‌زیستی، صداقت در گفتار و رفتار، حسن معاشرت با مردم، امانت‌داری و ... از اصول تربیتی به شمار می‌آید که نیروی انتظامی همواره بر آن تأکید دارد.

از طرفی نظارت پلیس بر واحدهای فروش پوشاک و برخورد با فروش اجناس انحرافی و غرب‌مآبانه، مقابله جدی با مروجان بدپوششی، بی‌بندوباری، جلوگیری از دور کردن خودروهای لوکس و گران‌قیمت و فخرفروشی افراد مرفه و مواردی از این دست می‌تواند در تغییر سبک زندگی مردم تأثیرگذار باشد. ناجا که تاکنون این اقدامات را انجام داده است، باید همچنان با قوت و اقتدار بیشتری برای تحقق بیانیه گام دوم انقلاب گام بردارد. البته در انجام این وظیفه به حمایت و پشتیبانی دستگاه‌های دیگر هم نیازمند است.



از راهبردهای پلیس در این حوزه تبیین سبک زندگی ایرانی-اسلامی بین آحاد کارکنان پلیس، بازنگری قانون مقابله با بی‌حجابی در نهادهای تقنینی و ارائه الگوهای پوشش اسلامی از سوی بخش خصوصی با تکیه بر تدوین قوانین مورد نیاز و تعامل با مدیران رسانه‌های مجازی و تولید برنامه‌های فرهنگی و آموزشی مبتنی بر ذائقه ایرانی و ارزش‌های فرهنگی است.

نتیجه‌گیری

شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی در گرو شکل‌گیری جامعه اسلامی به عنوان جامعه الگو است. جامعه اسلامی با الگوسازی‌اش در عرصه‌ها و ساحات مختلف زندگی بشری زمینه‌ساز تشکیل امت واحده اسلامی و تمدن بزرگ اسلامی و ایجاد دنیای اسلام خواهد بود. پلیس جمهوری اسلامی به عنوان یک سازمان و ساختار مدیریتی بسیار مهم در جامعه و با عمل در تراز جمهوری اسلامی می‌تواند به عنوان یک پلیس الگو نقش مهمی در فرایند تکوین و تحقق جامعه اسلامی داشته باشد. مطابق بیان رهبر معظم انقلاب، این نیرو با داشتن سه عنصر «قدرت، عزت و رحمت» در حدی خواهد بود که جامعه اسلامی می‌تواند به عنوان پشتوانه‌ای کارآمد و قابل قبول به او تکیه کند.

بنابراین تکوین یک جامعه سالم و با نشاط و امن تا حدود فراوانی با چگونگی عملکرد نهاد و سازمان پلیس و نیروی انتظامی از یک سو و چگونگی کارکردهای مأموران و کارکنان پلیس از سوی دیگر مرتبط است. این واقعیت بازتابی از نقش‌های مهم و تعیین‌کننده، نهادی و سازمانی پلیس و همچنین نقش عاملیت و کارگزاری فرماندهان، رؤسا و مأموران نیروی انتظامی در فرایند تحقق جامعه اسلامی است.

نیروی انتظامی، به مثابه بازوی مقتدر نظام اسلامی، کارکردهای حائز اهمیت در فرایند مبارزه با ظلم و ستم و تحقق عدالت در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و عدالت کیفری و قضایی دارد. مبارزه با مفاسد اقتصادی، پول‌شویی، قاچاق کالا، احتکار، گران‌فروشی و ... مصادیقی از این وظایف ارزشمند هستند. پلیس در تراز جمهوری اسلامی و تمدن نوین اسلامی، هوشمند، مقتدر، نوآور، عالم، بهره‌مند از تکنولوژی روز، مردم‌دار و خویشتن‌دار است. پلیس در تراز انقلاب، پلیسی بصیر، انقلابی، ولایی و خدمتگزار مردم برای تأمین رضایت الهی و مردمی است که با روحیه انقلابی، جهادی و با اخلاق و رفتار



اسلامی برای تأمین امنیت شهروندان جامعه اسلامی و پاسداری از ارزش‌های انقلابی و اسلامی تلاش می‌کند.

بیانیه فوق استراتژیک گام دوم دقیقاً معطوف همین رویکردهاست. هفت توصیه یا راهبرد جهادی که در این بیانیه آمده بخشی از زمینه‌ها و بسترهای تحقق آن در حوزه فعالیت‌های نیروی انتظامی است. تردیدی نیست با هم‌افزایی و درک درست این موقعیت، ناجا این ظرفیت را دارد که بخشی از اهداف گام دوم انقلاب را برآورده کند و چراغ امید را در باور مردم نسبت به آینده نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران همچنان شعله‌ور نگاه دارد.

منابع فارسی

- قرآن کریم

- نهج البلاغه

- ترابی، یوسف و محمدرضا رفیعی دولت آبادی (۱۳۹۶)، پلیس و نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران، تهران: انتشارات پژوهش دانشگاه علوم انتظامی امین.

- ترابی، یوسف (۱۳۹۶)، «راهبردهای نیروی انتظامی در فرایند تکوین دولت کریمه اسلامی»، تهران: فصلنامه مطالعات سیاسی، ش ۳۶، پاییز.

- نادری، امیر (۱۳۹۶)، «الگوی سازمان متدین ناجا لازمه تحقق دولت اسلامی»، تهران: فصلنامه مطالعات سیاسی، ش ۳۶، پاییز.

- مهری، کریم (۱۳۹۵)، دوفصلنامه علمی- پژوهشی دانش سیاسی، س ۱۲، ش ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۵، پیاپی ۲۴.

- بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، نشر سازمان عقیدتی- سیاسی نیروی انتظامی، بهار ۱۳۹۸.

- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در دیدار با مسئولان و کارگزاران نظام، ۱۳۷۹/۹/۱۲.

- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۷۹/۰۹/۲۵.

- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در خطبه‌های نماز جمعه، ۱۳۸۴/۰۵/۲۸.

- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در دیدار با دانشجویان کرمانشاه، ۱۳۹۰/۰۷/۲۴.

- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در اجتماع مردم کنگاور، ۱۳۹۰/۰۷/۲۷.

- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در دیدار جمعی از مداحان اهل بیت (ع)، ۱۳۹۳/۰۱/۳۱.

- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در دیدار جمعی از موکب‌داران عراقی، ۱۳۹۸/۰۶/۲۷.

